Hukuk Bölümü 2010/175 E. , 2010/232 K.

- MADEN KANUNU VE UYGULAMA YÖNETMELİĞİ UYARINCA VERILEN IDARI PARA CEZASINA KARŞI AÇILAN DAVANIN, ADLİ YARGI YERİNDE ÇÖZÜMLENMESI
  - MADEN KANUNU (3213) Madde 12

"İçtihat Metni"

Davacı : Çelikşen İnş. San. ve Tic. Ltd.Şti.'ni temsilen Necdet Uysal

Vekili : Av. M.Ö.K.

Davalı : Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (Maden İşleri Genel Md.)

O L A Y : Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nün 08.08.2006 gün ve 206538 sayılı işlemi ile, 10.04.2006 tarihinde Havran İlçesi hudutları dahilinde ve ruhsatlı bulunan İR: 8246 ve AR: 90770 sayılı Mermer sahasında yapılan denetim sonucunda; AR:90770 sayılı Maden sahasında, üretim hakkı olmadığı halde, davacı şirket tarafından 3213 sayılı Maden Kanunun ll. gurubunda zikredilen ve ruhsat veya işletme izni olmadan üretilip satışı yapıldığı belirlenen 11.122.67 ton kalker ile ilgili olarak, 3213 sayılı Maden Kanunun 12. maddesinin 5. fıkrası ile Uygulama Yönetmeliğinin 43. ve 76. maddeleri hükümleri gereği işlem yapılarak, davacı şirkete (11.122.67 ton X 1.63 YTL/TonX 5 Katı)= 90.649.76 YTL. tutarında İdari Para Cezası verilmiştir.

Davacı vekili, para cezasına karşı adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

HAVRAN SULH CEZA MAHKEMESİ: 02.04.2007 gün Müt: 2006/237, Müt. Karar No: 2006/237 sayı ile; itiraz eden şirkete kesilen idari para cezasına karşın Mahkemelerine itiraz edilmiş ise de; Anayasa Mahkemesinin 06.10.2003 gün 2005/108- 2006/35 E.K.sayılı kararı ile Kabahatler Kanununun iptal edildiği, yürürlüğünün Resmi Gazete'de yayınlanmasından itibaren 6 ay daha devamına karar verildiği, Anayasa Mahkemesinin ilgili kararının 22.07.2006 günü Resmi Gazete'de yayınlandığı, buna göre 6 aylık yasal sürenin 27.01.2007 tarihinde dolduğu, ayrıca 5560 Sayılı Yasa ile yapılan değişiklikle Mahkemelerinin görevli olduğuna dair hükmün değiştirildiği, itiraz konusu olaya bakmakla görevli mahkemenin idare mahkemeleri olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; yapılan itiraz Burhaniye Ağır Ceza Mahkemesinin 9.7.2007 gün ve 2007/942 D.İş sayılı kararıyla kesin olarak reddedilmiş ve Mahkeme kararı kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, söz konusu idari para cezasının iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

Balıkesir İdare Mahkemesi, 31.01.2008 gün ve E:2008/143, K:2008/321 sayı ile, davanın süre aşımı yönünden reddine karar vermiş; bu kararın temyiz edilmesi üzerine DANIŞTAY SEKİZİNCİ DAİRESİ: 25.09.2009 gün ve E:2008/5994, K: 2009/5076 sayı ile, 5326 sayılı Kabahatler Yasasının 1.6.2005 tarihinde yürürlüğe girdiği, bu Yasanın genel yasa niteliğinde olduğunu belirleyen 3. maddesinin Anayasa Mahkemesinin 1.3.2006 gün ve E:2005/108, K:2006/35 sayılı kararıyla iptal edildiği ve gerekçeli kararın 22.7.2006 gün ve 26236 sayılı Resmi Gazetede yayımlandığı, söz konusu 3. maddeyi değiştiren 5560 sayılı Yasanın 31. maddesinde de; bu Yasanın idari yaptırım kararlarına karşı yasa yoluna ilişkin hükümlerinin de diğer yasalarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağının belirlendiği; 19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeden, Kabahatler Yasasının, idari yaptırım kararlarına karşı yasa yoluna ilişkin hükümlerinin diğer yasalarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı, diğer yasalarda görevli mahkemenin gösterildiği durumlarda ise uygulanmayacağının anlaşıldığı; 3213 sayılı Maden Yasasında düzenlenen para cezalarına karşı başvurulacak görevli yargı yerinin gösterilmemiş olduğu; incelenen olayda, dava konusu uyuşmazlığın, 3213 sayılı Maden Yasasından kaynaklanmış olduğu, işlemin tesis edildiği tarih itibarıyla Kabahatler Yasasının yürürlükte olması nedeniyle söz konusu uyuşmazlığın görüm ve çözümü görevinin adli yargıya ait bulunduğu; bu açıklamalar karşısında 2577 sayılı Yasanın 14. maddesi uyarınca davanın öncelikle görev yönünden incelenerek bir karar verilmesi gerekmekte iken, süre yönünden verilen kararda usul kurallarına uyarlık bulunmadığından hukuki isabet görülmediği gerekçesiyle; Balıkesir idare Mahkemesi kararının bozulmasına, dosyanın yeniden bir karar verilmek üzere anılan Mahkemeye gönderilmesine karar vermiştir.

BALIKESİR İDARE MAHKEMESİ: 28.01.2010 gün ve E: 2010/132, K: 2010/78 sayı ile, Mahkememizin davanın süre aşımı yönünden reddine dair kararının Danıştay 8.Dairesinin kararı ile bozulması üzerine, bozma kararına uyularak dava dosyasının yeniden incelenip işin gereğinin görüşüldüğü; uyuşmazlığın, davacı şirketin 3213 sayılı Maden Yasasının 12. maddesinin 5. fıkrası ile Uygulama Yönetmeliğinin 43 ve 76. maddeleri uyarınca idari para cezası ile cezalandırılmasına ilişkin davalı idare işleminden kaynaklandığı; 5326 sayılı Kabahatler Yasasının 01.06.2005 tarihinde yürürlüğe girdiği, bu Yasanın genel yasa niteliğinde olduğunu belirleyen 3. maddesinin Anayasa Mahkemesinin 01.03.2006 gün ve E:2005/108, K:2006/35 sayılı kararıyla iptal edildiği, gerekçeli kararın 22.07.2006 gün ve 26236 sayılı Resmi Gazetede yayımlandığı, söz konusu 3. Maddeyi değiştiren 5560 sayılı Yasanın 31. maddesinde de; bu Yasanın idari yaptırım kararlarına karşı yasa yoluna ilişkin hükümlerinin de diğer yasalarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağının belirlendiği; 19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeden, Kabahatler Yasasının, idari yaptırım kararlarına karşı yasa yoluna ilişkin hükümlerinin diğer yasalarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı, diğer yasalarda görevli mahkemenin gösterildiği durumlarda ise uygulanmayacağının anlaşılmakta olduğu; 3213 sayılı Maden Yasasında düzenlenen para cezalarına karşı başvurulacak görevli yargı yerinin gösterilmediği; incelenen olayda, dava konusu uyuşmazlığın, 3213 sayılı Maden Yasasından kaynaklanmış olduğu, işlemin tesis edildiği tarih itibariyle Kabahatler Yasasının yürürlükte olması nedeniyle söz konusu uyuşmazlığın görüm ve çözüm görevinin adli yargıya ait bulunduğu gerekçesiyle; 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Yasasının 15/1-a maddesi hükmü uyarınca davanın görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mahmut BİLGEN, Ramazan TUNÇ, Ayper GÖKTUNA, Nüket YOKLAMACIOĞLU, Muhittin KARATOPRAK ve Sedat ÇELENLİOĞLU'nun katılımlarıyla yapılan 01.11.2010 günlü toplantısında:

I-İLK İNCELEME: Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre:

Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması

yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği…" açıkça belirtilmiştir. Bu durum göz önüne alındığında, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Adli ve idari yargı yerleri arasında anılan Yasanın 14. maddesinde öngörülen biçimde olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari yargı dosyasının davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren Mahkemece adli yargı dosyası ile birlikte Mahkememize gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, adli ve idari yargı yerleri arasında doğan görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Dr. İlknur ALTUNTAŞ ile Danıştay Savcısı Mehmet AKKAYA'nın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ :

Dava, Davacı şirketin 3213 sayılı Maden Yasasının 12. maddesinin 5. fıkrası ile Uygulama Yönetmeliğinin 43 ve 76. maddeleri uyarınca idari para cezası ile cezalandırılmasına ilişkin davalı idare işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

4.6.1985 gün ve 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 12. maddesinin, işlemin tesis edildiği anda yürürlükte bulunan beşinci fıkrasında; ruhsat veya işletme izni olmadan üretim faaliyetinde bulunulduğunun tespiti halinde, üretilen madene mülkî idare amirliklerince el konulacağı, bu kişilere, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve el konulma imkânı ortadan kalkmış olan tüm madenin, ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idarî para cezası uygulanacağı, bu şekilde maden çıkartılması ve/veya sevk edilmesinin Devlet malına karşı işlenmiş fiil sayılacağı, bu fiili işleyenlerin adlî takibat yapılmak üzere ilgili makamlara bildirileceği, el konulan madenlerin, mülkî idare amirliklerince satılarak bedelinin özel idareye aktarılacağı hükmüne yer verilmiştir..

Maden Kanunu Uygulama Yönetmeliği'nin 43. maddesinde, ruhsat alanının sınırında yapılan üretimin saha sınırı dışına taştığının tespiti halinde, ruhsat alanı dışında üretilen madene mülki idare amirliğince el konulacağı, bu kişilere, bu fıkra kapsamında üretilmiş olup el konulan ve el konulma imkanı ortadan kalkmış olan tüm madenin, ocak başı satış bedelinin beş katı tutarında idari para cezası uygulanacağı, el konulan madenlerin, mülki idare amirliklerince satılarak bedelinin özel idaresine aktarılacağı belirtilmiş; Yönetmeliğin 76. maddesinde ise "Devlet hakkı"na ilişkin düzenleme yer almıştır.

Olayda, para cezasının kaldırılması istemiyle dava açılmış olup; 3213 sayılı Maden Kanunu'nun 2, 3, 7, 9, 10, 12, 13, 14, 16, 17, 27, 29, 30, 31, 32, 47; ek 7, 8; geçici 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19. maddelerinde 10.6.2010 gün ve 5995 sayılı Kanun ile değişiklik yapılmış ise de; Kanun'da, idari para cezasına karşı kanun yoluna ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir.

Öte yandan; 30.3.2005 gün ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 6.12.2006 gün ve 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesiyle değiştirilen 3. maddesinde, " (1) Bu Kanunun;

a) İdarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idarî para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır"; Kanunun "Başvuru yolu" başlıklı 27. maddesinin 1. fıkrasında ise, "İdari para cezası ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin idari yaptırım kararına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç onbeş gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir" düzenlemeleri yer almıştır.

Bu düzenlemelere göre; Kabahatler Kanunu'nun, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, öngörülen idari para cezasının, 5326 sayılı Kanun'un 16. maddesinde belirtilen idari yaptırım türlerinden biri olduğu, 3213 sayılı Maden Kanunu'nda idari para cezasına itiraz konusunda görevli mahkemenin gösterilmediği anlaşılmıştır. Bu durumda, Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun'la değişik 3. maddesinde belirtildiği üzere, idarî yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı nedeniyle, görevli mahkemenin belirlenmesinde 5326 sayılı Yasa hükümleri dikkate alınacağından, idari para cezasına karşı açılan davanın görüm ve çözümünde, anılan Kanunun 27. maddesinin (1) numaralı bendi uyarınca adli yargı yerinin görevli olduğu sonucuna varılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Sulh Ceza Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

S O N U Ç : Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Havran Sulh Ceza Mahkemesi'nin 02.04.2007 gün ve Müt: 2006/237, Müt. Karar No:2006/237 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 01.11.2010 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.